

GAZETA TRANSILVANIEI

Apare în fiecare zi de lucru.

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe an 24 cor., pe 1/2 an 12 cor., pe 1/4 an 6 cor. Pentru România şi străinătate pe an 40 franci, pe 1/2 an 20 franci, pe 1/4 an 10 franci.

REDACTIA,
TIPOGRAFIA ŞI ADMINISTRATIJA:
BRAŞOV, PIATA MARE Nr. 30.
Telefon: Nr. 226.

Pentru Braşov cu dusul acasă pe an 24 coroane. Fără dus acasă pe an 20 coroane, pe 1/2 an 10 coroane, pe 1/4 an 5 coroane. Un număr 10 bani. Inscrise: un şir petiu 20 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarif şi învoială. — Reclame pe pagina a 3-a un şir 20 bani.

Gherla.

I.

În partea nordică a Ardealului, lângă Someş se află oraşelul Gherla. Este întemeiat de Armenii imigraţi din Moldova la noi, în locul unui vechiu sat românesc, care se numea Gherla. De aici i-a rămas şi oraşului acest nume în limba noastră, pe când numele s-a numit Cetatea nouă a Someşului, Szamosújvár. Locuitorii oraşelului sunt peste 6000, dintre cari mulţi Armenii, iar Românii sunt aproape jumătate din totalitatea locuitorilor. Armenii sunt maghiarizaţi, fiind mulţi dintre ei unguri şovinisti.

Acest oraşel ne interesează de aproape pe noi Românii, fiind un centru de importanţă al românismului. E rezidenţa unei vaste eparhii gr. cat. române şi are o şcoală teologică şi pedagogică, din cari ies preoţii şi învăţătorii pentru estina eparhie. Alături de Năsăud, Gherla este singurul focal mai însemnat de lumină şi cultură românească în partea nordică a Ardealului. Este singurul loc, de unde se răspândeşte pe un vast teritoriu, cele binefăcătoare ale culturii.

... am greşit! Dacă am noia Gherla de azi este un foc de cultură românească — am greşit! Durere, Gherla nu ar trebui să fie o răspândire de cultură. Având în unele asemănare cu metropola de Târnave a bisericii noastre ea ar trebui să fie Blajul înrilor nordice ale Ardealului. no de Blaj mai tânăr, viguros, rieb de activitate românească, căte terenele vieţii publice. Aşa va pornit lucrul la început şi şinci sunt rămase instituţiile um, ce le are Gherla. Dar ele lur să se desvolte şi să ia un vâi sănătos, au intrat în stagna- a s-au părginit. Ceea-ce au nul bătrânii, n-au înţeles să des- nul fi şi nepoţii, ha este pe aici se peardă chiar, d. e şcoala pe- prică pentru învăţători.

În adevăr, dacă examinăm mai de aproape Gherla românească, ni se înfaşează un tablou întristător şi jalnic. În acest tablou tronează lăncezirea şi nepăsarea şi numai din când în când se iveşte câte o licărire înveselitoare de ceva ni-zuinţe nobile, care însă în curând iarăş dispăre.

În Gherla este un capitol cu mai mulţi canonici, sunt profesori la teologie şi preparandie, apoi oficiali consistoriali şi o seamă de inteligenţi. Nu tragem la îndoială, că toţi aceştia îşi implinesc în mod corăspunzător slujba şi datoriințele lor oficiale. Nici nu voim să facem obiect de critică aceasta activitate, ci cealaltă, *activitatea publică, extra-oficială*. Vor fi unii, poate mai mulţi în Gherla, cari se vor mira de aceasta şi-şi vor zice: Cine ce are cu mine, dacă eu îmi implinesc oficiul? Cine şi pentru ce are să-mi tragă seama, afară de superiorităţile mele? Afară de aceste, nu dau nimăru nici un drept de controlă sau de reproş...

Cei cari judecă astfel, sunt închinătorii la idealul „douce far niente”. Ei se par a uita, că există o opinie publică, un for puternic de judecată şi controlă, care cere socoteală fiecăruia despre cele ce face sau nu face pe terenele vieţii publice. Opinia publică cere *dela fie-care Român*, ajuns la un grad oare-care de inteligenţă, să aducă *jerfte incontestabile în viaţa publică românească*, fie prin muncă desinteresată, fie prin altă contribuire. Astfel pretindem — şi cu drept cuvânt — activitate extraşcolară dela învăţători, activitate extra-bisericească dela preoţi şi în general, activitate afară de oficiu dela toţi inteligenţii noştri.

Vedeţi, sub acest raport stă rău Gherla. Sub acest raport în Gherla nu s'a făcut nimic de decenii şi oamenii persistă şi acum în aceasta stare de lăncezire.

O creaţiune mai veche în Gherla este „Reuniunea meseriaşilor români” cu statute aprobate. Aceasta ar fi chemată să adune la

sănul său românesc pe toţi meseriaşii români din Gherla — numărul lor nu este mic — să-i ocrotească, să le stea în ajutor cu sfatul şi cu fapta şi să-i întărească în credinţa naţională românească.

Dar pentru moment, aceasta e o utopie. Reuniunea nu funcţionează de mai multe decenii şi cei mai mulţi poate nu vor fi auzit nici de numele ei.

Şi urmarea este, că între meseriaşii români prinde tot mai tari rădăcini duhul străinismului.

Adeşe-ori auzi pe câte un meseriaş român grăind:

— Szegény ember vagyok én, a jó Isten gazdag, ő majd meg-segit...

Şi dacă-l întrebi, pentru ce vorbeşte unguereşte, răspunde, că *dacă l-ar auzi grăind altfel d-l Ropotán sau Kajetán nu i-ar mai da de lucru*.

Şi te săgeată în inimă, când auzi pe mamele române din clasa meseriaşilor şi muncitorilor vorbind unguereşte cu copiii lor, ele a căror părinţi bătrâni nu pricep unguereşte, dar a căror bărbaţi nu mai poartă numele părintese de *Olar*, ci *Fazakas*, nu *Morar*, ci *Molnár*, nu *Gávriş* ci *Gábor* etc.

Iată o mică părţea ruptă din marele tablou al decadenţei naţionale din Gherla! Este o urmare a indiferentismului şi a neactivităţii în viaţa publică a clasei inteligenţe gherlane, chemată a fi conducătoare. Onorăm puţinile excepţii. Fruntaşii gherlani o parte stau în nepăsare şi „n'aud, nu văd” ce se petrece în jurul lor, iar altă parte să fac membrii la „Társalkodó kör”, dau mâna şi fraternizează cu Kajetani şi Ropotanii şi iarăş sunt „n'aude, nu vede”.

Dacă apoi pentru un astfel de pas sunt traşi la răspundere, sau dacă li mustră conştiinţa, se scuză cu aceea, că cercul haruţesc „Társalkodó” nu e o societate politică, ci social-culturală, prin urmare ei nu păcătuiesc nimic. Acesta e ca-

lul de bătaie d. e. al d-lui profesor Moldován László, când vrea să-şi justifice intrarea sa în reuniunea unguerească şi de sigur tot acest motiv îl vor invoca şi ceilalţi 8 soţi ai dânsului, ale căror nume le-am dat în vileag zilele trecute.

Nimic mai fals, decât aceasta argumentaţie. Nu numai pe terenul politic, dar şi pe *terenul cultural-social trebuie să fim independenţi*, să mergem pe picioarele noastre proprii şi să ne ferim de *ori-ce contact direct cu adversarii noştri politici* şi să ferim şi poporul nostru de astfel de contacte, căci altcum ajungem la apariţiile triste din Gherla, relevate mai sus.

Dar în nrul de mâne vom continua.

În jurul demisiei contelui Aehrenthal. Faţă de informaţiunile greşite răspândite asupra dimisiunii ministrului Aehrenthal, «Correspondenzbureau» este autorizat a constata că este adevărat că Aehrenthal, în urma întoarcerii sale dela Semmering, a rugat verbal pe Maj. Sa să-l primească demisiunea din cauza stărei sănătăţii sale puţin satisfăcătoare, dar Maj. Sa a crezut că nu trebuie să-l primească cererea aşteptând ca într'un timp mai îndelung sănătatea sa se va ameliora şi că va putea să-l reţină la postul său.

Moştenitorul austro-ungar la Berlin. Arhiducele Francisc Ferdinand a sosit dimineaţă dimineaţa la Berlin şi a fost primit la gară de către împăratul, de principele moştenitor şi de ambasadorul Austriei. Dejunul s-a luat la perechea imperială, la care au asistat arhiducele, perechile prinţare Henric de Prusia, Frederick Carol d'Hessa, Adolf Schaumburg-lippe, principele de Hohenzolern, principesa de coroană a Greciei, copii mai mici ai perechei imperiale. După amiază a avut loc un ceai la ambasada austro-ungară, la care au luat parte arhiducele, d-nul Berhmann Hollweg şi d-nul Kiderlen. Seara a avut loc botezul celui de al

patrulea fiu al perechei moştenitoare în palatul acesteia. Copilul a primit numele de Frideric. Printre cei de faţă se aflau perechea imperială cu membrii familiei şi arhiducele Francisc Ferdinand. După [felicitări] a urmat un mare prânz.

Camera. Camera a primit erin general proiectul despre modificarea organică a portofoliului de justiţie şi prin votare nominală a primit şi proiectul pentru prelungirea prezidenţialilor de advocat. Voturile au fost 96 pentru şi 33 contra.

Eri s'a prezentat în cameră şi contele Khuen, căruia îi s'au făcut mari onoarea lui.

Un politician croat despre situaţie. Un politician croat întrebând de un corresponsent de ziar, s'a exprimat astfel asupra situaţiei politice din Croaţia:

Banul şi aderenţii lui nu s'au consultat cu nime asupra dizolvării camerei, deşi au promis opoziţiei, că vor sta de vorbă cu ea. Dar atunci autograful de dizolvare era iscălit. Noi suntem pregătiţi la toate şi considerăm guvernarea lui Ciuvai de-o cărmuire teroristică. Suntem pregătiţi la aceea că viitoarele alegeri vor fi şi mai teroristice, ca cele de sub Tomaşici.

Acum însă chiar şi acela, cari stăteu mai aproape de Tomaşici, vor lua poziţie contra guvernului. Va mai urma apoi şi altă alegere, dar nu se va putea frânge opoziţia. Atunci Ciuvai va fi numit comisar regesc şi acest sistem va dăinui până atunci, până când se vor convinge în Viena şi Budapesta, că în felul acesta nu se poate governa Croaţia.

Dizolvarea camerei ungare. În cercurile politice d'n Budapesta se vorbeşte, că Maj. Sa va dizolva camera deputaţilor, dacă votarea reformelor militare va da de greutate.

Poate să fie aceasta o amăninare pentru a intimida opoziţia, dar poate să cuprindă şi adevăr.

Regina şi maimuţa.

După J. M.

— «Acum încearcă şi tu!» zise şahul soţiei sale.

Izrabal nu aşteptă să fie imbiată de două-ori şi se puse la masă.

Grimasele maimuţei făceau acum pe regină să zămbiască în continuu. Zămbetul însă se prefăcu în răs, pentru că regina obicinuia să înşele la joc; ea notă fals. Şahul îi trecea lucrul acesta cu vederea, nu tot aşa însă şi maimuţa. Ea observă înşelătoria şi începu să dea din labă opunându-se contra înşelătoriei, ceea ce aduse pe regină în o dispoziţie atât de bună, încât rădea în continuu tipând la intervaluri ca şi când ar fi gădilă-o cineva. Faţa i-se înroşise în totul.

De râsul reginei se molipsiră şi celelalte dame, cari se aflau în jurul ei şi se produse un astfel de concert, cum nu se mai auzise nicl odată în palatul şahului, concert care constă numai din râsete şi chicoteli.

— De ori şi unde ar veni minunea aceasta, trebuie să recunoască ori şi cine că e adevărată minune, zise şahul şi sorbi cu gingăşie lacrimile

provocate de răs, de pe obrazul soţiei sale. De azi înaltele voiesc ca minunea aceasta să rămână în palatul meu.

La porunca lui se dădu imediat atât maimuţei cât şi stăpânului ei haine bogate şi frumoase.

Să spunem însă acum secretul priceperii cu ajutorul căreia maimuţa juca cărţi, aşa că bătea pe ori şi cine. Lucrurile supranaturale nu mai sunt crezute în ziua de azi nici în poveşti.

Câte foi au «naibi» (cărţile) atât ea feluri de grimase putea observa şi la maimuţa. Cărţile sunt 32 la număr.

Maimuţa când clipia cu ochiul drept, când cu cel stâng, când mişca cu amândoi, îi deschidea mari, trăgea cu ochiul, privia ciacăr, îşi încreţea pielea de pe frunte în sus, apoi în jos, strâmba botul în dreapta, în stânga, ecotea limba, îşi încreţea nasul, rânjea, îşi răsfrângea buzele, îşi încreţea tot botul, şi-l aduna ca şi când ar vrea să fluere, căsca gura până la urechi răsând, sorăşnea din dinţi, îşi făcea botul în patru colţuri, zămbea viclean, îşi lungea botul, îşi ridică ochii în sus, făcea o mutră speriată, căsca gura, şi-o închidea, îşi muşca buzele, zămbea ironic, scância, arunca priviri rugătoare, făcea o mutră serioasă, apoi devenea modestă.

Grimasele erau 32 la număr şi fiecare grimasă corăspundea unei cărţi. Semnele secrete cu cari se înţelegeau, le ştia atât Gioja cât şi Ceffo.

Şi ori cât de departe ar fi stat băiatul savoyard de masa de joc, din strâmbăturile maimuţei, el ştia ce cărţi are ea în mână şi apoi, în limba lor secretă, el spunea maimuţei ce să anunţe şi cu ce să bată. «Crai de roşu» — «damă de verde», — «fante de ghindă», — «dragoste», — «moarte», — «esafo».

Cel cari nu ştia însă apucăturile lor, credeau că e vreo fermecătorie la mijloc. Dar maimuţa nici nu poate vorbi. Nu zău, cu gură, dar cu faţa!

Sah-in-sah se decise să cumpere cu ori-ce preţ maimuţa cea minunată pe seama soţiei sale.

Cine să se înţelegea însă cu stăpânul ei? S'o fi pripăşit pe-acolo poate de undeva din dosul munţilor Kaf.

Cel mai mare învăţat din Iutreag, (tară, Hakim-I-Sera (omul legilor) se-

ajunse în urmă la convingerea că stăpânul maimuţei vorbeşte limba italiană.

Dar cine pricepea în ţara lor limba aceasta?

Fără doar' şi poate că acolo nu e operă, ca oamenii tot să mai prindă câte un cuvânt din limba italiană. La urmă însă totuşi aflară, că guvernatorul din Taberistan, emirul Arif vorbeşte şi limba italiană.

Şahul chemă imediat pe emir la Sultanabad.

El îi spuse că l-a chemat ca să se înţelegească cu stăpânul maimuţei.

Allah Kérim! exclamă emirul. La ce timp nepotrivit a venit şi maimuţa aceasta aici. Tocmai acum s-au răsculat în Taberistan „Babic”-ii cari nu vreau să cunoască pe D-zeu şi pe profeţi; şi în timp ce eu stau pe aici ei întorc întreagă provincia pe dos.

— Voi trimite în locul tău un alt emir, iar pe tine te voi denumi emir al Teheranului.

Când auzi emirul aceasta, începu să se vaiete şi mai rău.

— Allah ekber! Măria Ta! Lucrul acesta nu e de loc îmbucurător pentru mine. În Teheran e sediul „sadrizam”-ului (a marelui vizir). În Taberistan e despoiu poporul, dar în Teheran îl des-

poaie şi sadrazam-ul şi atunci ce-mi mai rămâne mie?

— Atunci te fac sadrazam, iar pe cel de acum îl trimit ca ambasador în India.

— Asta e deja alt-ceva!

Astfel emirul Arif ajunse mare vizir, numai şi numai ca să vorbească italieneşte cu stăpânul maimuţei care juca cărţi.

— Auzi, pui de căne, califul voeşte să îţi cumpere maimuţa. Cât ceri pentru ea?

— Nu o dau pentru nimic în lume!

— Nebunule! Atăta aur vei primi pentru maimuţa ta, cât cântăreşte ea.

— Şi ce să fac eu cu aurul? Dacă vor afla oamenii, că am atâţi bani, mă toacă în cap. Iână când o am însă pe Ceffo, ori şi unde mă duc eu cu ea, în tot locul îmi câştigă pânea de toate zilele. Eu nu mă despart de maimuţa!

„Aşteaptă numai!”, îşi zise în sine Arif, căci te voi face eu să te desparţi de ea.

La proxima ocaziune, când Izrabal, porunci să i aducă maimuţa şi pe stăpânul ei, Arif încă întră în sală şi se ascunse tocmai după cortul unde sta şi Gioja.

Când se începu apoi jocul, în-

Afacerea Dr. Vaida—Goga.

Documente.

IV.

Scrisoarea d-lui Dr. Cosmutza.

Nyilatkozat.

Alolrott a valóságnak megfelelően igazolom és tanúsítom a következő tényeket.

Körülbelül folyó hó 12-kén telkértem Goga Oktavian részéről, hogy egy fontos becsületbeli ügyben menjek velük tanuskodni Kristóffy József képviselő urhoz.

Kérésüknek eleget tettem. Goga és Taslauanu urakkal együtt fölmentem Kristóffy Józsefhez, illeten rövid bevezető nyilatkozatok után nevezett urak egyike, úgy emlékszem Taslauanu ur, kivélt a szobából egy kész nyilatkozatot, azt felolvasta és kérte Kristóffy József urat hogy azt írja alá.

Kristóffy József ur a nyilatkozat utolsó paszusát, miután így vélte hogy az a dolog érdeméhez nem tartozik, kifogásolta és ezért ezt nem akarta aláírni.

Ennek folytán Taslauanu ur eme rész kihagyásával újból leírta a nyilatkozatot, amelyet azután Kristóffy József ur elolttam aláírt.

Budapest, 1912 Január 18.

Mihályi Tivadar és Dr Erdélyi János urak kívánságára e nyilatkozatot aláírtam.

Dr. Kosmutza s. k.

Előltünk:

Dr. Erdélyi János.

Dr. Mihályi Tivadar.

In traducere românească:

Declarație.

Subscrisul adevăresc și atestez conform adevărului următoarele fapte:

Cam prin 12 l. c. am fost rugat din partea d-lui Goga ca în o chestie importantă de onoare să merg cu ei ca martor, la d-l deputat Kristóffy József.

Le-am împlinit cererea. Împreună cu d-nii Goga și Taslauanu am mers la Kristóffy József, aici după declarații introductive scurte, unul dintre domniile amintite, cum îmi aduc aminte d-l Taslauanu, a scos din buzunarul său o declarație făcută gata, a cetui-o și a rugat pe d-l Kristóffy să o subscrie.

D-l Kristóffy József a excepționat pasagiul ultim al declarației, fiind de părerea, că acesta nu se ține de meritul lucrului și n'a voit să o subscrie.

În urma acestuia, d-l Taslauanu, însănd afară partea aceasta, a scris din nou declarația, pe care apoi Kristóffy a subscris-o în prezența mea.

Budapesta, 18 Ian. 1912.

La dorința d-lor Teodor Mihali și Dr. Ioan Erdélyi am subscris aceasta declarație.

Dr. Kosmutza m. p.

Inaintea noastră:

Dr. Ioan Erdélyi

Dr. Teodor Mihali

semnă pe tăblița de fildes acele cuvinte italienești, pe cari Gioja le adresa maimuței. Astfel, cu șiretenia lui, el află că băiatul savoyard însuși conduce jocul, el e meșterul și că în cuvintele acelea se ascunde tot secretul fermecătoriei.

Când află lucrul acesta, îl luă pe Gioja de guler și-l lăchise într-o temniță subpământeană.

— Așa! Acum nu trebuie să te mai întreb cât ceri pentru maimuța ta.

Gioja însă râdea și atunci când îl înfundă în temniță. „Mă vei scoate tu de aici; ba încă mă vei ruga frumos să ies.”

În ziua următoare, când se începu jocul de cărți, Arif se puse el însuși sub cort și de acolo îi spuse maimuței cuvintele scrise pe tăbliță.

Arif însă nu știa ce însemnau grimasele maimuței și astfel nu știa nici ce cărți are maimuța în mână. Când începu apoi să-i dicteze maimuței ce să dea pe masă și numi astfel de cărți pe cari ea nu le avea: maimuța se înfuriă și-i aruncă în cap cărțile, tăblița, creta, și tot ce-i veni în mână, apoi își puse brațele unul peste altul, arătând prin aceasta, că ea nu mai joacă.

— Scoate din temniță pe băiatul savoyard. Tu nu te pricepi la lucrul acesta, căci nu e atât de ușor ca a fi mare vizir, îl spuse șahul, iar sadrazamul, spre marea lui rușine, fu silit să meargă el

V.

Scrisoarea d-lui Milan Hodsa.

Budapest, 12 Decemb.

Lieber Freund,

Es ist Tatsache, dass in dem Gespräch über das ich Dir einmal Mitteilung machte, eine Ausserung über Goga's Besuch bei Exz. Kristóffy gefallen ist. Das kam so:

Wir sprachen mit Kristóffy etwa vor einem halben Jahr — über allerlei aus der Tagespolitik, so auch über die inneren Parteikämpfe bei Buch Rumänen. Ich bemerkte, wie sonderbar es sei, dass an der Spitze der Opposition im rumänischen Lager ein Nichtpolitiker steht, ein Dichter. Und fügte hinzu: »Der bekannte Goga«. Kristóffy sagte: »Goga? Den kenne ich«. Mich interessierte es begreiflicherweise, woher ein so exponierter Politiker, wie Kristóffy, einen Dichter kennt und fragte Kristóffy: »Woher kennst Du Goga?»

Noch mehr überraschte mich als Kristóffy antwortete, Goga sei bei ihm gewesen. Ich fragte: »Was hatte denn Goga mit Dir und bei Dir«. Kristóffy antwortete mir: »Ich hatte den Eindruck dass er sich mir anbieten wollte. (Az volt a benyomásom, hogy fel akart kínálkozni).«

Kristóffy zeigte sich über dieses Thema gar nicht redselig, so fragte ich denn weiter auch nicht.

Ich muss Dir bekennen, dass mich diese ganze Geschichte verblüfft hat. Wäre ich mit Goga zusammen gekommen, hätte ich ihn darüber befragt. Auch Dich bitte ich sei so freundlich mich gelegentlich zu unterrichten welche Bewandnis es eingetlich mit Goga hat.

Ich lernte Goga vor einigen Jahren kennen, fand ihn charmant und herzlich und schätzte und liebte ihn, liess sogar einige seiner Gedichte eigens für mein Blatt übersetzen und nun höre ich schon seit Jahr und Tag über seine Exursionen in die Politik, die er noch immer nicht aufgeben hat. Wäre ich Dichter, ginge ich der Politik meilenweit aus dem Wege.

Es grüßt Dich

Milan Hodsa.

Pentru conformitate cu originalul.

Brașov 9 Ian. 1912.

A. Barseanu.

In traducere românească:

Budapesta, 12 Decembrie.

Iubite prietene,

Este fapt, că în conversația despre care ți-am făcut o împărtășire odată, a fost vorba de vizita lui Goga la Ex. Kristóffy. Asta a fost așa:

Vorbisem cu Kristóffy, cam înainte de asta cu o jumătate de an, despre toate chestiunile politice zilnice și așa și despre luptele voastre interne de partid românești.

Pentru conformitate cu originalul.

Brașov 9 Ian. 1912.

A. Barseanu.

In traducere românească:

Budapesta, 12 Decembrie.

Iubite prietene,

Este fapt, că în conversația despre care ți-am făcut o împărtășire odată, a fost vorba de vizita lui Goga la Ex. Kristóffy. Asta a fost așa:

Vorbisem cu Kristóffy, cam înainte de asta cu o jumătate de an, despre toate chestiunile politice zilnice și așa și despre luptele voastre interne de partid românești.

insuși să scoată pe Gioja din temniță. Băiatul însă era foarte amărât și spunea că el nu mai rămâne acolo, ci pleacă înapoi în patria lui cu maimuța cu tot.

Șahul se năcăji foc pe sadrazam, „Iată ce mi-ai făcut! Volește să-și ducă maimuța acasă!”

— Mi-a venit o idee! zise Arif. Emir-ed-Daulah-ul (vistiernicul) de acum a furat deja de ajuns. Ar fi timpul să-l decapităm. În locul lui ar fi bine să punem ca Emir-ed-Daulah pe băiatul acesta. El știe socotii bine și va fura mai puțin. În cazul acesta ar rămânea aici și el și maimuța.

— Nu-i ideile rea! zise Sah-in-sah.

Și astfel Arif ajunse sadrazam, iar Gioja Emir-ed-Daulah în Teheran și astfel teji trei o duceau bine. Că cine era al treilea, asta și-o poate închipui ușor, ori cine.

Zăna Maimuna iarăși se întâlni la poarta raiului cu tovarășa ei Idris.

— Ei, acum are ce mânca băiatul cel orfan!

— Și regina are de ce râde!

„Allah e mare și Mohamed e profetul lui.”

Lia Dimuş.

Eu am făcut observarea, că ce curios este, că în fruntea opoziției în tabăra românească se găsește un «nopolitician», un poet. Șam adaus «cunoscutul Goga». Kristóffy zise: «Goga? Pe acela îl cunosc».

Pe mine, firește, m-a interesat, că de unde poate cunoaște un politician așa de expus ca Kristóffy pe un poet, și l-am întrebat pe Kristóffy: «De unde l' cunoști pe Goga?»

Și mai mult m-a surprins, când Kristóffy mi-a răspuns, că Goga a fost la dansul. Eu l-am întrebat: Ce a avut Goga cu tine și ce-a căutat la tine? Kristóffy mi-a răspuns: «Am avut impresia că a vrut să mi-se ofere. (Az volt a benyomásom, hogy felakart kínálkozni).«

Kristóffy nu s-a arătat dispus să sporească vorba despre tema asta; atunci însă nu-l mai întrebai mai departe.

Trebuie să-ți mărturisesc, că toată istoria asta m-a pūs în uimire. Dacă m-ași fi întâlnit cu Goga așași îl întrebat despre acest lucru. Și pe tine te rog, fi așa de amabil și ocazional mă clarifică asupra relațiunei în care se găsește Goga cu această afacere.

Am cunoscut pe Goga înainte cu câțiva ani și l-am găsit charmant și draguț și l-am apreciat și iubit, ba am lăsat să traducă unele poezii de-ale sale pentru gazeta mea și acum aud de atâtea vreme povestindu-se despre excursiunile sale în politică, pe cari încă tot nu le-a sistat. Dacă așași fi eu poet, așași ocoli politica distanță de miiile întregi.

Te salută

Milan Hodsa.

Nyilatkozat.

Csatolt levelemet teljes tartalomában fenntartom és annak valóságát minden egyéb nyilatkozattal szemben igazolom. Tény, hogy Kristóffy József v. b. t. t. ur nekem úgy nyilatkozott, a mint a levélben megírtam.

Semmi kétségem sincs abban az irányban, hogy Kristóffy József v. b. t. t. ur abban a feltétlen meggyőződésben nyilatkozott nekem, hogy Gogával, a költővel, folytatott beszélgetés és természetesen az iránt sincsen semmi kétség, hogy Kristóffy József v. b. t. t. ur velem csak a valódi felfogását közölte.

Budapest, 1912 jan. hó 19-én.

Hodsa Milan,

őszerk., volt országgyűlési képviselő.

(Urmează legalizarea iscăliturii de către notarul public Cottely.)

Declarație.

Scrisoarea mea alăturată o susțin în întreg cuprinsul ei și autenticitatea ei o confirm față cu ori-ce alte declarații. E fapt, că consilierul intim d-l Kristóffy lózsef mi-a declarat așa, cum am scris în scrisoare.

Nu am nici o îndoială în privința aceea, că consilierul intim d-l Kristóffy lózsef s'a declarat mie în acea convingere necondiționată, că a avut convorbire cu Goga, cu poetul și natural, că nu încapă nici o îndoială nici în privința aceea, că d-l Kristóffy lózsef mi-a comunicat numai impresia sa adevărată.

Budapesta, 19 Ian. 1912.

Milan Hodsa,

redactor șef, fost deputat în cameră.

Dela ordinea zilei.

— Liga culturală în Focșani — Despre reforma electorală. — Tinerime bravă. —

În ziua de 12 Ianuarie st. v. a avut loc în Focșani în sala de solemnitate a liceului »Unirea« a 5-a sesiune a Ligii Culturale secția locală.

Cu acest prilej s'a sărbătorit cu un fast deosebit și aniversarea a 35 ani dela luarea Smârdanului.

D-l căpitan Gh. Popovici-Războeni a vorbit despre »Luarea Smârdanului«.

D-sa a arătat amănunțit cum a fost cucerit Smârdanul de armata română, scoțând în relief vitejia și eroismul soldaților noștri.

Între altele d-sa a mai arătat, că vitejia soldatului nostru, în războiul Independenței, se datorește și faptului, că țărani au fost împroprietăriți la 1864 de către marele domnitor Cuza și Mihail Cogălniceanu.

Au urmat apoi câteva cântări, după cari d-l Rădulescu-Râmnic, profesor a cetii o bucată literară de d-l N. Pătrașcu.

D-l Negoescu a recitat două anecdote, după care serbarea a luat sfârșit

prin cântecul »Deșteaptă-te Române« executat de mai mulți membri ai Ligii Culturale și care a fost ascultat de asistență în picioare.

În ziua de 22 Ianuarie d-l N. Iorga va ține în Focșani conferința despre »Presa și menirea ei«.

D-l M. Chiriță, directorul prefecturii Putna, va ține iarăși o conferință în ziua de 29 Ianuarie.

*

Societatea maghiară a economilor și-a precizat părerea în chestia reformei electorale, în o ședință ținută zilele aceste. Majoritatea s'a declarat pentru extinderea dreptului electoral, care însă să fie restrins prin pretenția scris-cetelului maghiar și să fie condiționat de ubicațiune mai lungă în un loc și ocupațiune stabilă.

Partidul social-democrat aranjează azi în 30 Ian. c. adunări populare în mai multe locuri din capitală. La adunări va fi reprezentat și partidul lui Iusth prin mai mulți delegați.

Partidul independist al lui Iusth împreună cu partidul social-democrat ține o mare adunare populară în Budapesta, în 4 Februarie c. în chestia sufragiului universal. Va vorbi Iusth și alți oratori.

*

Referitor la manifestația tinerimii noastre din Viena contra lui Apponyi, »Seara« cu titlul »Tinerimea bravă« face următoarele aprecieri:

Manifestația energică a studenților români, germani, slovaci și sârbi din Viena, în contra contelui Apponyi Albert, autorul monstruoasei legi școlare pentru maghiarizarea forțată, a făcut o profundă impresie în Austria și Ungaria. Firește că presa austro-ungară, amăgită ori subvenționată de politicieni maghiari, a încercat să reducă importanța manifestației și a dezaprobat pe studenți. Dar zările austriace, cari văd limpede și drept în chestiunea naționalităților, au dat dreptate studenților și au făcut haz de păfania contelui Apponyi.

Manifestația a fost organizată, în prima linie, de studenții români din Viena, dar studenții naționaliști germani, slovaci și sârbi au ținut să se solidarizeze cu colegii lor români, pentru înflerarea unuia dintre șovinismii maghiari cei mai odioși.

Astfel, chiar la Viena, în inima monarhiei austro-ungare, a răsunat protestarea viguroasă în contra politicii de maghiarizare, pe care tot o mai protejează din nefericire, sfetnicii rău inspirați ai bătrânului Monarch Franz-Joseph.

Serata etnografică.

— Raport special. —

Brașov, 29 Ian. n. 1912.

Reuniunea femeilor române din Brașov și-a câștigat, fără îndoială, un titlu de glorie prin aranjarea seratei etnografice, a cărei reprezentare a produs în sufletele sutelor de privitori cea mai profundă satisfacțiune sufletească. Mai rar am avut noi Brașovenii o manifestațiune artistică-națională, care să provoace atâta bucurie sinceră și atâta mândrie națională, ca tocmai serata etnografică, reprezentată Sâmbătă seara pe scena Redutei orașului.

Cât de greu este însă a aranja o reprezentațiune de felul unei serate etnografice, unde pe lângă instrucțiune dansurilor, pe lângă procurarea costumelor, mai sunt atâtea și atâtea chestiuni de rezolvit — aceasta marele public privitor n-o știe, o știe însă și o simte cu vârf acel comitet aranjator, care săptămâni întregi s-a frământat și s-a obosit căutând să prezinte marului public un ce complet, frumos și încântător.

Cuvine-se deci, ca în primul rând să exprimăm recunoștința noastră acestor persoane și în primul rând neobositei președinte a Reuniunii femeilor române, d-nei Maria B. Baulescu, și d-lui director artistic al societății noastre teatrale, Aurel P. Lănuțiu, instructorul dansurilor, cari au partea leului la reușita seratei.

Cu aceeași recunoștință trebuie să fim și față de acele stimate dame și acei domni, cari au stat într-ajutor cu sufletul și fapta lor, procurând costume pentru dansatori și oferind cu cea mai

mare dragoste covoare și mobile frumoase pentru decorarea scenei și a salei. Amintim aici pe d-na: Virginia Vlaicu, vicepresidenta reuniunii, pe d-nele Petrovici, Damian, M. N. Dușoiu, Navrea, Popescu, Median, Maria G. și I. Savu, Cristan, și pe d-nii I. Lupan și Dr. Moga.

Președintele Eforiei școlare d-nul protopop Dr. V. Saftu, cu cunoscuta-i amabilitate, a pus și de astădată la dispoziția reuniunii sala festivă a gimnaziului pentru instruirea dansurilor.

În modul acesta, dând mână de ajutor toți cei ce au trageră de inimă pentru tot ce este românesc, s-a putut apoi realiza succésul splendid de Sâmbătă seara. Scena și sala Redutei erau transformate într-o grădină mare ferică, decorată cu covoare și ștergere românești, ghirlande de brazi și mobile, cari de cari mai frumoase, cari stăteau la dispoziția publicului. Între mobile s-a remarcat cu deosebire o garnitură pentru un salonaș, oferită de familia I. Lupan: un divan, 2 fotole mici, o emblemă a țării românești și o armatură — cari — după cum se spune — au făcut parte din mobilierul lui Cuza-Vodă. Aceste mobile erau aranjate într-o loge de onoare, așezată în fundul sălei vis-a-vis de scenă, fiind mult admirate.

Pe la oarele 9 și-un sfert publicul numeros și distins a ocupat până la ultimul loc balconul și sala spațioasă. Cu toată eleganța aspectului sălei și a toaletor admirabile, domnea pretutindenea o familiaritate plăcută. Toți cei întrușiți, Români și streini, ne simțeam par-că ca acasă. O plăcută impresiune a produs prezența unui număr mare dintre familiile concetățenilor noștri maghiari și sași. Între alții am remarcat pe d-nul prefect conte Mikes cu d-na contesă, pe generalul Zucculin, pe primarul Dr. Schnell, pe fostul deputat Zakarias, notarul public Budai și un număr mare de ofițeri superiori. Societatea românească a fost aproape complet reprezentată. Oaspeții au fost primiți și întreținuți cu multă amabilitate de către membrii comitetului, unii și de damele din comitet. Să răzvrăzeli.

La oarele 9 și 1/2 reprezentarea și-a luat începutul prin preluatul poemului d-lui Dr. T. Brediceanu, executat de orchestra militară sub conducerea d-lui dirigent Maiwald. Rădicându-se cortina și-au făcut apariția între aplauzele publicului părechile dansatoare, îmbrăcate la costumele naționale din diferitele ținuturi românești, executând la accentele muzicii militare, cu multă eleganță dansurile noastre.

Hora a fost jucată în costume de România de d-șoarele: El. Lupan, El. Prișcu, Fl. Ūveges, Elv. Meret, M. Căpățină, Eug. Saftu și de studenții: Eug. Petrovici, P. Grecu, I. Comșa, Rom. Bălosu, B. Crăciun și I. Furdul.

Lugojana în costume bogate bănățenești de Lușoș de d-șoarele: Ileana Petric, Elena Hamsea, Lelia Popovici, Stela Dușoiu și de d-nii Dr. Ola-Roman, Dr. Boier, I. Blajovan și Ar. Suci.

Ardeleana și Hațegana în costume de Hațeg, de d-șoarele: Miți Oșcoiu, Ersilia Navrea, Miți Pop, M. Sfetea și de studenții Petruț, I. Pintican, Mihai și Raca.

Ardeleana și Pe picior ca în Bănău în costume de Pădurence de d-șoarele: M. P. Dima, Ach. Ilașevici, A. Damian, Virg. Morar și d-nii: V. Neguț, V. Cutean, Dr. Tr. Pop și Dr. N. Maior.

Învârșita în costume de Seliște de d-șoarele Mella Popea, T. Găvrus, Marg. Dușoiu, M. Muntean și d-nii Dr. Nistor, Dr. L. Blaga, Dr. Soră și C. Pop.

Bătuța și Călușerul în costumele Junilor brașoveni de vătavul d-l Aurel P. Bănuțiu și studenții Grecu, Clopoțel, Dobrotă, Bot, Maior, Furdul, Mihai, Crăciun.

Între dansuri d-șoara Miți Baulescu, încununată de o ceată mândră de Româncuțe, ne-a cântat 4 cântece populare armonizate de d-l Dr. T. Brediceanu: »Spune mândr'o adevărat«, »Turturea din valea seacă« (inedită), »Știi tu bade« și »S'a dus cucul de pe aici« (inedită). D-șoara Baulescu, îmbrăcată într-un bogat costum național, a fost călduros aplaudată oferindu-se și un admirabil coș de flori.

Tablourile variate, pe cari ni le-au oferit diferitele grupuri de dansatoare

și cu deosebire Pădurencele și Săliște- ncele, au fost intrădeavăr ferice și de-o drăgălășie rară. Dintre bărbați au plăcut cu deosebire voinicii bănărenți, hățegani și sălișteni prin costumele lor originale. Ne-ar fi plăcut la unele grupuri de dansatori, dacă ar fi turnat cevași mai mult temperament în jocul lor. Luând însă în considerare jocurile nu tocmai ușoare și cu deosebire muzica, pe care o orhestră militară, fie ori cât de bună, nu o poate interpreta așa cum trebuie, putem fi satisfăcuți de prestațiunile dansatorilor. După părerea unora, n'ar fi stricat să mai auzim și câte o strigătură românească, care este atât de caracteristică jocului românesc!

În schimb însă au jucat călușerii cu un rar foc. Am admirat cu deosebire pe d-l A. P. Bănușiu, care, pe lângă multe sale calități frumoase, ne-a dat dovezi, că este și un interpret perfect al dansurilor noastre voincești. Prin ținuta sa elegantă, mișcărilor frumoase și săriturile voincești a răpiti cu sine pe toți călușerii, cari se întreceau unul pe altul. Aplauze furtunoase au acoperit jocurile acestui ultim grup de dansatori.

Feerica serată s-a terminat cu defilarea pe scenă a tuturor părechilor dansatoare, cărora li-s'au făcut ovațiuni călduroase și repetite.

După terminarea reprezentației, dansatorii, aranjați într-un frumos grup de 50 persoane, au fost fotografiati. După o scurtă pauză, s-a început apoi dansul, care a durat în mijlocul unei mari animațiuni până dimineața. Din programul dansurilor mai este de remarcat «hora fetelor» jucat în mijlocul sălei la accentele fruerului meșter al primașului nostru Rusu, îmbrăcat în costum românesc și «Romana» executată frumos și ritmic de părechile dansatoare, cari au debutat la serata etnografică.

Cei, cari am avut plăcerea să asistăm la petrecerea reușită a reuiniunii noastre, ne vom aduce aminte încă mult timp cu drag de această serată neuitată.

Rap.

Reuniunea

Sibiu, 28 Ian. 1912.

Onorată Redacție!

Reuniunea de informare din districtul protopopesc al Sibiuului, cu scopul convocării publicat în foile române, și-a ținut adunarea generală ordinată azi 28 Ianuarie în localul școlii populare, cat. din Sibiu. Înființată pe baza statutelor aprobate de ministrul de Inter., abia în 6 Iunie 1909 reuniunea aceasta așezată pe temelii mai largi, cum vor dovedi cifrele de mai jos, în timp mai puțin de 3 ani, prin stăruințele conducătorilor a devenit de fapt o instituție respectabilă și de importanță economică deosebită în districtul Sibiuului.

Tocmai din pricina acestor de vedere, cred că nu va fi interes să spun câteva cuvinte despre mersul și dezvoltarea acestei reuniuni și pentru publicul mare, lăsându-le vorbească cifrele red.

Reuniunea înființează de prezent cu 3 secții și o sală de a se înființa și o a patra secție N-rul membrilor cu sfârșitul anului 1911 a fost de 1079. La intratele și esitele anului 1911 găsim cifra respectabilă de cor. 11,477 41. Cazuri de moarte s-au ivit în decursul anului 1911 în sinul reuniunii în total 70, după cari s-au plătit moștenitorilor legali ai membrilor răposați considerabila sumă de cor. 7649 50 drept ajutoare statutare. Reuniunea dispunea cu 31 Decembrie 1911 de un fond de ajutoare de cor. 5432 64 și de un fond de rezervă de cor. 647-10, plasate la instituțiile «Albina» și «Patria». Dacă mai adăugăm aci și taxele restante cu finea anului 1911, dar încassate în parte considerabilă de atunci încoace, averea reuniunii în mai puțin de 3 ani atinge cifra de peste 10,000 cor.

Iată o cooperativă, care onorează pe cei ce au înființat-o și pe cei ce conlucrează la prosperarea ei, și care pe lângă puțină contribuție materială este un isvor abundent de ajutoare efectivă pentru firul poporului nostru în cele mai grele momente.

Se adevărește cu deosebire la reuniuni de acestea vorba aceea: «strop cu strop fac al mărilor potop». Numai de-ar pătrunde toți conducătorii satorilor noastre, precuți și învățătorii de importanță și binefacerile unei astfel de tovarășii și ar face să înțeleagă și masele mai largi ale poporului lucrul acesta.

În adunarea generală de azi s-au ales și respectivele reale funcționarii și

membrii consiliului de direcțiune pe un nou period de 3 ani (1912—1914) în modul următor: director, d-l Iuliu Bardsosy, inspector școlar reg. i. r.; cassier: Romul Botezan, învățător în Sibiu; secretar: Pompiliu Simonetti, paroh în Rășinari; membrii ai consiliului de direcțiune, cei ce urmează aici în ordine alfabetică, anume: Dr. Lucian Balint, Ioan Balu, Nicolae Baltes, Toma Banea, Nicolau Brașovan, Petru Hedu jun., Dr. Pompiliu Isacu, Aron Lupean, Șerban Marcu, Petru Misingar, Nicolae Nedelcu și protopopul Nicolau Togan.

Raportor.

Știri din Bucovina.

«Cercul Daciei Literare». Duminică, în 21 Ianuarie ora 6 seara și-a început d. prof. Pușcariu seria celor 4 conferințe ce le va ține în cadrul conferințelor organizate de Universitatea populară din Cernăuți. — Conferința- rul începe prin a arăta care era situația literaturii între anii 30 și 40. Doi bărbați stăpâneau câmpul literar: Helade—Rădulescu, directorul «Curierului» la București și G. Asachi, directorul «Albinei» la Iași. Ei nu pot strânge însă în jurul lor o grupare literară. În- tâtia grupare literară și poate cea mai frumoasă este gruparea «Daciei Lite- rare» a lui Kogălniceanu. Arată impor- tanța Daciei Literare pentru cultura și literatura românească. Schițează apoi vieța și activitatea lui Kogălniceanu. Vorbește despre ținerea lui, despre ac- tivitarea lui istorică, literară și apoi despre activitatea lui politică, când dacă încetează a scrie istorie, el face istorie.

Conferențiarul a fost deosebit de călduros în expunerile sale, în deosebi atunci când a citit fragmente din discursul lui Kogălniceanu pentru inaugu- rarea catedrei de istorie la Academia Mihăileană și în discursul său în favo- rea țării.

Publicul asistent a mulțumit con- ferențiarului cu aplauze pentru jertfa ce-o aduce pentru cultura națională. Publicul asistent se compunea în ma- joritate din elevii și elevele Școlii Nor- male, apoi câteva doamna și numai pu- țini bărbați. Caracteristic pentru felul cum înțeleg intelectualii noștri cultura națională.

Proxima conferință e Duminică la aceiaș oră (6), în aceiaș sală (etajul II, sala VII).

Societățile culturale românești la șeful terii. Sâmbătă la orele 12 au fost primiți în audiență delegații socie- tăților culturale românești conduse de cons. consist. Dionisie cav. de Bejan și anume Societatea pentru cultura și li- teratura română (preș. Bejan, vicepre- ședinți prof. Tarnaavchi, Stefanelli, Puș- cariu). Asociația corpului didactic ro- mână (preș. G. Tofan), Societatea Mazi- lilor și Răzeșilor (preș. D. Bejan), Socie- tatea meseriașilor și comercianților (preș. D. Bucevschi). În numele acestei societăți i-a adresat preș. Soc. p. cult. D. Bejan câteva cuvinte de felicitare, accentuând loialitatea Românilor către tron și împărăție și cerând ajutorul a- utorităților și scutul legii pentru aspi- ranțele culturale ale neamului românesc din Bucovina, care e oprit de dușmanii săi cari trec peste autoritatea legii în desvoltarea sa pacinică.

Șeful terii contele Meran a mulțu- mit pentru cuvintele de felicitare, a de- clarat că-l bucură declarația de loial- tate a Românilor și a asigurat pe de- legații că va proceda conform legilor.

Pe uruză s'a interesat în special de fiecare societate. A făcut observarea, că după delegațiile ce i s'au prezentat, vieța de asociație pare să fie deosebit de desvoltată în Bucovina ceea ce-l bu- cură în deosebi. Președintele soc. cei doi vicepreședinți și prof. Tarnaavchi au dat mai multe deslușiri asupra so- cietăților noastre. Față de preș. As. ci- ației a accentuat că-l bucură că există o astfel de societate care intrunește pe membrii corpului didactic de toate gra- dele, căci în alte părți membrii învăță- mântului secundar și superior tratează pe ceilalți membri ai corpului didactic cu dispreț ceea ce-l ură. A accentuat deosebită importanță a misiunii învâ- țătorimii școlilor primare. — La D. Bucevschi s'a informat despre starea me- seriei și a comerțului la Români și s'a bucurat când i s'a spus că există un internat al meseriașilor. — Șeful terii a fost foarte amabil și a strâns de mai multe-ori mâna fiecărui delegat. — După aceea s'au prezentat delegații soc. acad. «Junimea».

F. P.

ȘTIRI.

17 Ianuarie 1912.

Agitație în chestia statuei lui Cuza. Din Iași, se comunică că chestiunea sta- tuei lui Cuza Vodă a început iar să agite populația locală. Aceasta pe motiv, că pe soclul statuei urma să se pue cel 4 colaboratori ai lui Cuza-Vodă. Din cauză că aceste patru statuete sunt

prea mici față de statuia lui Cuza Vodă statuia nu prezintă nici o armonie.

Chestia aceasta va fi discutată într-o viitoare ședință a consiliului co- munal, care va numi o comisie de ar- bitri, care să facă noul demersuri pe lângă sculptorul Romanelli.

—x—

Necrolog. Cu inima frântă de du- rere, dăm jalnică veste, despre înceta- rea din viață, a mult iubitei noastre văd. Hermina Dr. Maniu nasc. Haica întâmplată după grele suferințe în 27 Ianuarie 1912 în al 69-lea an al vieții sale. Rămășițele scumpei detuncte au fost transportate din Arad la Lugoj, unde în 30 Ianuarie după ritul gr-or. s-au așezat în cripta familiară spre vecinică odihnă. Arad, 1912. Fericire e- ternă sufletului ei nobil și memoriei sale binecuvântate. Văd. Livia Dr. Vuia n. Maniu ca fiică. Bianca Lupu nasc. Haica ca soră. Ecaterina Dogariu nasc. Maniu ca cumată. Alaxandru Lupu general maior i. p. Toma Dogariu jude de curie i. p. ca cumnăți. Dora Dr. Bontescu nasc. Vuia, Hermina Vasilon nasc. Vuia, Salvator Vuia ca nepoate și nepoți. Doina și Lia ca strănepoate. Văd. Nișur Dr. Manguica, Dr. Victor Bontescu, Petru Vasilon ca nepoată și nepoți.

—x—

Încăierarea soldaților. Se știe câte neplăceri și incomodități, le cauzează cămenilor încăvartarea soldaților de tim- pul de manevre. În schimb sunt despă- gubiți cu o sumă bagatelă, aproape de răș. Comisiunea administrativă a comi- tatului Szabolcs cere acum ca și cele- lalte comitate să adreseze ministrului de război câte-o petiție, în sensul, ca acesta să mărească suma de despăgu- bire, cauzată din incidentul încavrtării soldaților.

—x—

Sfârșitul antagonismului greco- bulgar (?) Schimbul de vizite care a avut loc de curând între patriarhul ecumenic și ministrul Bulgariei la Con- stantinopole, a produs în cercurile și în lumea politică greacă o excelentă im- presie și este privit ca sfârșitul anta- gonismului greco-bulgar. După știrile din izvor autorizat o bună impresie a făcut și în cercurile greco bulgare-ma- cedonene.

—o—

O încăierare sângeroasă a avut loc alaltăeri după prânz în casina ofițerilor din Belgrad. În decursul unei agitate discuții despre «Măna neagră», mai ofițeri, cari au declarat că aparțin ace- stei societăți secrete, au ajuns la încă- rere cu contrarii. Sublocotenentul Mi- letici voi să tragă focuri de revolver asupra contrarilor, dar atunci un alt ofițer scoțându-și sabia, li aplică câteva lovituri în cap, încât Miletici, căzu jos scldat în sânge, de unde mai târziu într-o stare gravă fu transportat la spital. La strigătul ofițerilor mai mulți oameni și polițiști, alergară în casină, punând capăt scandalului. Se crede că urmarea acestei încăierări va fi o serie de provocări la duel.

—x—

Din cauza mizeriei. Femeia Le Bris din Lorient (Franța) a fost împin- sa la o îngrozitoare faptă din cauza mi- zeriei. Era singură acasă cu trei copi- lași, în vreme ce soțul său umbra prin oraș, căutându-și lucrul. Copii cerându- i de mâncare, iar ea neavând nici o bu- cată de pâine, — ca să scape de mizerie — eși în curte și adunând toate lem- nele câte le mai avea, le aprinse. Și a luat apoi copilașii și i-a aruncat în fla- cări, întâi pe copilul cel mai mic de 5 luni apoi pe copilul de 3 1/2 ani și în fine pe fetița cea mai mare de 5 ani. În momentul, când voia să se arunce și ea în foc, vecinii alarmați de vaetele copiii, pătrunseră în curte; pe mama desperată abia au putut-o reține, de a se surucea în foc, iar pe copilașii cari au suferit grave arsuri, i-au scos din flacări.

—x—

Sinucidere în închisoare. Alaltă- seară, un gardian al închisorii Văcă- rești intrând în celula condamnatului Petro Ciudea, — ca să li dea mâncarea, — a observat cu surprindere că numitul se spânzurase cu un cearșaf de o gra- tie a ferestrei. Dând alarma, au sărit mai mulți gardieni, cari au deslăcut cearșaful. Nenorocitul sinucigaș murise însă de o oră

—x—

Știri mărunte. Senatul norvegian a aprobat zilele acestea un proiect al ca- merei, care permite femeilor să ocupe posturi în oficiile de stat. În curând proiectul va fi sancționat și de rege.

Copilul de 6 ani al lui Szöke Ven- del din Kishegyes, în absența părinți- lor, a pus mâna pe sticla de rachiu a tatălui său și a tras atât de binisor din ea, încât făcându-și rău, după 1/2 oară a luat drumul spre ceea lume.

Mare panică a provocat un incen- diu care s'a produs în decursul reprezen- tației într-un cbinematograf din Jásco. Privitorii — 300 școlari — au fost sal- vați. Clădirea au fost ars complet.

La fondul Episcopului Nicolae Po- ppea pentru masa învățăcelilor meseriași al «Reuniunii socialilor români din Sibiu» au mai dăruit: Ioan Dușa, croitor, soția sa Elena n. Buzdughină și copila lor Olivia, în amintirea ficei resp. sorioarei răposate Silvia, 1 cor. Achim Oancea, învățcel faur, 30 bani; Ioan Birlea, în- vâțcel faur, 20 bani; Teodor Popa, în- vâțcel cismar, 50 bani; Nicolae Șoroș- tean inv. pantof. 40 bani și Vic. Tor- dășianu prezident, 10 bani.

—x—

Curs pentru pantofari și cizmari. Din partea comitetului «Reuniunii so- dalilor români din Sibiu», primim spre publicare următorul aviz:

La școala de specialitate a pan- tofarilor din Sibiu se va ține pentru pantofarii și cizmarii din provincie (cu locuința afară din Sibiu) un curs de 5 luni care se începe la 5 Februarie n. c. Instrucția, care se dă de tot gratuit, ține zilnic dela ora 7—12 a. m. și dela 2—6 după amiază. Se predau următo-arele obiecte: 1. cunoștințe pregătitoare din geometrie și aritmetică, încât ace- tea se recer la facerea desenurilor de model, 2. studiu asupra piciorului, asu- pra materialului de lucru și de luarea măsurii și 3. purtarea contabilității in- dustriale. Hărția pentru desen și hăr- tia groasă (Pappendeckel), hărția de scris și revizitele de scris cum și că- rțile de lipsă, se pun la dispoziție de către școală în mod gratuit; tot ase- menea se pune la dispoziție locuința și pat gratuit. Afară de aceste favo- ruri, direcțiunea școlii împarte și că- teva ajutoare între cei frecvențanți născuți în Transilvania și fiind de con- fesiunea ortodoxă orientală, cari vor da dovezi de hărnicie și se vor distinge.

La sfârșitul cursului participanții primesc atestate de frecvențare. Toți acei măștri și calfe, cari doresc să iee parte la curs, să-și înainteze rugă- rile scrise cu mâna proprie, fără zăbavă la direcțiunea Schuster Martin în Sibiu, strada Sag Nr. 29.

—o—

Am lipsă de un candidat cu praxă, eventual unul începător, dacă se poate român sau cel puțin se știe vorbi româ- nește. Plătesc bine. Dr. Kertész Samu advocat în Szilágysech.

Din Brașov și Țara-Bârsei.

Biserica românească din Codlea (Feketchalom) are de închiriat o bol- țită, la un loc potrivit, pe mai mulți ani. Informațiuni la oficiul parohial.

—o—

Dela magistratul orașului primim spre publicare următorul aviz: Din ve- nitele fundațiunii Mathilde de Trauschen- fels se vor împărți la 19 Martie a. c. la cetățeni și cetățene din Brașov fără deosebire de naționalitate și confesiune, cari sunt săraci și nu-s în stare a-și agonisi pâinea de toate zilele, 10 aju- toare de câte 300 coroane. Rugările sunt a se prezenta la Magistratul oră- șănesc până la 12 oare din miazăzi a zilei de 14 Faur 1912. Ce documente trebuie alăturate la rugare poate afla fiecare din publicațiunile afișate.

—o—

Elite-proiectograf în hotelul Eu- ropa. Miercuri și Joi se va reprezenta următorul program: Nedibăciile lui Mo- riț (comedie de I. Beer Deturliche). Vic- tima fetei de Indian (dramă în colorii). Efectele zăpezii în Austro-Ungaria (pa- vilionul de vânat în parcul de cerbi al Maj. Sale Francisc Iosif. După natură).

— Intre vecini (umor). — Ciubucul de opiu (dramă). — Ajutătorii în serviciul agronomiei (După natură).

Vineri va avea loc patru repre- zentațiuni: la oarele 2 1/2, 3 1/2, 6 1/2 și 8 1/2.

Să pot face și abonamente și a- nume 12 bilete de locul I cu 10 cor., 12 bilete de locul II cu 6 cor.

Litere, arte și științe.

Genealogia Românilor > de viță vechiă.

— Mozaic istoric —

de

Aurel-Horea Mureșianu.

— Urmare —

Flinta românească a fost dintru început măreată. Ea a moștenit de a dreptul, ceace alte limbi barbare au ajuns abia după veacuri, adecă temelia puternică de cultură, din care s-a nă- scut — în partea cea mai mare — pu- terea de judecată românească, largă și cuprinzătoare, precum largă și nesfâr- șită era lumea veche latinească. Eu- ropiu ne spune, că Traian împăratul a adus în Dacia mulțime de oameni, din toate părțile lumii latine, ca să grije- ască câmpiile și orașele, căci în urma războaielor îndelungate țara era lipsită de «bărbați». Cei mai mulți însă vor fi fost adevărați cives, cetățeni, locuitori de orașe. Sătenii vor fi rămas și mai

departe cei vechi. Cu greu se vor fi dus țărani din țări mai calde și bo- gate, într-o țară mai rece și cu pământ mai greu de lucrat. Slujitorii statului însă afară isvoare noi de îmbogățire. Țara ajunsese pentru ei un loc de petre- cere, ea ajunsese vestită și toți o nu- meau Dacia Felix. Limba latinească era o limbă domnitoare. Coloniștii cei noi vorbeau latinește. Numai prin sate se mai vorbea limba cea veche. Locu- rile țării, munții, satele, rîurile păstrară numele lor vechi. Multe cuvinte nouă începură să intre în limba acestor pro- vinciali, luate din gura locuitorilor băș- tinași. Dacă erau un neam deștept. Erau înrudiți cu Thracii și cu Ilyrii, deci și cu Macedonenii, unul dintre cele mai strălucite popoare. Cartea grecească va fi pătruns și la ei și mulți din- tre boerii lor vor fi știut grecește. Erau și viteji mari. La început bătura pe Romani și-i siliră să le plătească bir și să le dea meșteri, ca să le clădească orașe. Erau oameni mândrii, precum ne-a dovedit-o regele lor Decabal', care după cum se spune, după-ce își ascunse comorile în albia unui rîu, voi mai bine să moară singur, decât să ajungă pe mâna biruitorilor, și își implantă sabia în piept, după-ce ceilalți boeri mari ai lui se otrăviseră.

Țările noastre, despre cari vorbește și Herodot, patru veacuri înainte de Hristos, erau aproape de lumea grecească și mai târziu de împărăția lui Alexandru Machedon. Numele rîurilor, pe cari le pomenește Herodot sunt a- celeași și azi, iar numele Agatyzrilor, a poporului, pe care-l amintește ei în Transilvania, ni-l păstrează și azi orașul Turda. Dacia, după locul ei în Eu- ropa, ar fi trebuit să fie azi una din- tre cele mai strălucite țări, dacă n-ar fi fost prea mulți acela, cari a-au bătut după frumșețiile ei. Dintre toți aceștia însă au ieșit triumfători Români.

Simțind vechimea neamului no- stru, Alexandri, într-o clipă de insufle- țire scria: «Românul are șapte vieți în pleptu-i de aramă». Întrebatu-s'a cineva cari sunt acele șapte vieți din pleptul de aramă al Românilor? Numărul șapte este un simbol însemnat în tre- cutul omenirii. Nu sunt oare acele șapte scări din purgatoriul lui Dante, cari duc la Paradis? Nu sunt acele șapte vieți, simbolul celor șapte civilizațiuni trecute? Civilizațiunea este cu drept o scară, care duce din iad în paradisi și din paradisi în iad, căci acestea au fost în trecut foarte aproape, mai ales în istoria neamului nostru românesc.

După timpuri glorioase, urmează vremuri de scădere. Toată mărirea pare de-odată îngropată. Istoria noastră cu- prinde pagini, pe cari cu anevoie le în- țelegem. Și dintre toate neamurile de azi ale Europei, eu cred că noi, Româ- ni suntem singurul neam, care cu a- devărat nu știm ce am fost în lume și ceea-ce ar trebui să fim. Văzând ne- statornicia lumii, în care trăiește și cu- getând la scăderea din vremea lui? În asemănare cu mărirea din trecut a Moldovei, Marele Vornic Grigore Ureche zice în proslavia cronicii sale: «Apu- catu-m'am și eu a scriere» începura și adaosul, mai cu scăderea», care se vede, că au venit în zilele noastre, după cum s'au fost întâiul țării și pământu- lui nostru a Moldovii. Că cum se tam- plă de sârg și aduce puhoiul apelor și iarăși de sârg scade și să împutinează, așa s-a adaos și Moldova, care mai a- poi dela alte țări s-au descalceat și s-au lăit de sârg și fără de zăbavă».

Istoria noastră n-a fost statornică ca a celor mai multe popoare. Pe când în Italia Dante, în veacul al XIV-lea, de- săvârși limba italienească, limba no-astră nici azi încă nu este statorită, n-are chip desăvârșit. Noi ne luptăm încă cu ortografia, înainte de ce să a- vem o limbă hotărâtă nu numai pentru literatura frumoasă, ci chiar pentru vieța politică, sau politicească, precum mai românește graiu înalțășii noștri.

(Va urma).

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta, 30 Ian. — Se atri- bue mare însemnătate audienței de eri a primului ministru ungar la împărat. Se crede că Khuen Hedervary a primit autorizația că, în caz că obstrucția va continua, să dizolve parlamentul și să pub- lice imediat noi alegeri.

1) Decabalus cuprinde două cuvinte, ea și Sarmisegetusa. Balos (Basileos), cuvânt vechiu grecesc, însemna rege. Decebalus, precum pronunțau cei vechi însemna deci regele Dachilor, a Dachiei cum azi zice noi azi. Cuvântul Ban de mai târziu poate să aibă a- ceeași origine.
2) Ureche soră pe la 1640.
3) Forma veche a infinitivului românesc.
4) Decadentă.
5) În asemănare cu etc.
6) Repede, iute.

Proprietar: Tip. A. Mureșianu: Bramice et Comp Redactor responsabil: Ioan Brotea.

Institut de asigurare ardelean
„TRANSYLVANIA“,
 Strada Cisnădiei 5. SIBIU. (edificiile proprii.)
 Agentura principală în Braşov: H. HERMAN, Strada Porţii Nr. 51
 recomandă

Asigurări împotriva focului
 pentru **edificii, recolte, maşini, mobile** etc. pe lângă
 premii recunoscute de cele mai eficiente, şi în cele mai favora-
 bile condiţii, cum şi

Asigurări asupra vieţii
 (pentru învăţători şi preoţi români gr.-or. şi gr.-cat. dela aşe-
 zămintele confessionale cu avantajii deosebite), pe cazul morţii
 şi cu termen fix, cu plăte simplă sau dublă a capitalului;
 asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări
 de penziuni, asigurări cu participare la câştig şi asigurări pe
 sose de înmormântare, mai departe asigurări contra infrac-
 ţiei (furt prin spargere), asigurări contra spargerii de sticlă (la
 galantare), asigurări de accidente (nenorociri corporale), asig-
 urări de garanţii şi asigurări contra pagubelor la apaducte

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea an. 1910 K. 5.003,540-78
 Capitale asigurate pe viaţă achitate . . . . . K. 4.834.801-12
 Starea asigurărilor de foc cu sfârşitul anului 1910 . . . K. 119.839,992—
 Starea asigurărilor de viaţă cu sfârşitul anului 1910 . . . K. 11.020,226—
 Fonduri de întemeiere şi de rezervă . . . . . K. 2.428,317—

Prospecte în combinaţiile cele mai variate se trimit şi se dau gratuit
 orice informaţii în birourile Direcţiunii, strada Cisnădiei Nr. 5 la
 agentura principală Braşov. Strada Porţii 51. şi la toate agenturile.
 Persoane versate în Acuziţii, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului
 în condiţii favorabile

Specialist

C. s. r. privilegiate
**Bandaje de
 vătămătură**
 cu pelote de gumă sunt
 cele mai perfecte.

Cingători pentru dame
 şi bărbaţi pen-
 tru toate boalele de sto-
 mac şi burdă.

Giorapi de gumă
 pentru cărcei

Picioare artificiale,
 mâni artificiale
 pentru amputaţi

Maşini ortopedice,
 Corsete artificiale,
 precum şi aparate de
 umblat
 pentru cei strămbi brelcă
 ortopedică pentru copii şi
 fetiţe

Keleti J.
 BUDAPEST, IV., Prov. Korona
 herceguze utca 17.
 Fondată 1878. Telefon 13—76.

**Vite
 nobilitate**

smic. ş
 butaşi dif-
 rite soiuri
 lii-rează

cu garanţie, asortiment bogat de tot soiul, firmă
 de mulţi ani recunoscută ca prima şi foarte
 solidă.

**Prima Pepinerie cu vite nobilitate
 de pe Târnava.**

Proprietar: **F. CASPARI,**
 Mediaş Nr. 17 (Ardeal).

Cereţi catalogul preţurilor.

Catalogul conţine scrisori de recuno-
 ştinţă din toate părţile ţării. Proprie-
 tarii de vie, înainte de a comanda îşi
 pot câştiga siguranţa verbal sau prin
 scris la persoane cunoscute, despre so-
 liditatea firmei de sus.

Cu preţuri fabuloase de ieftine
 în timpul acesta de scumpete vinde numai

SCHAPIRA ARNOLD
 magazin de giuvaericele şi obiecte de aur.

Binevoii a Vă convinge, şi fără a cumpăra
Reparaturi de giuvaericele şi ciasornice
 în atelier propriu, de garanţie.
Serviciul cel mai ieftin şi punctual.

UNDE?? **STRADA-PORȚII Nr. 36.**

Farmacie elegant aranjată
 şi bine provăzută
 cu drogerii, în **comună ro-
 mână—avută**, e de vândut

Informaţii se pot lua la adminis-
 traţia „GAZETEI“.

Subscrisul are onoarea a a-
 duce la cunoştinţa On. public din
 oraş şi împrejurime, că lucrez haine
 bărbăteşti, croială modernă, după
 o praxă îndelungată, şi-l roagă a-l
 onora cu comande. Reparaturi cu
 preţ ieftin.

Fridolin Karl Jirkovsky junior
 croitor bărbătesc.
 Braşov, Târgul Cailor 14 etaj I.

**Câteva cuvinte
 asupra boalelor secrete.**

E trist — dar adevărat, că în vre-
 mea de azi este surprinzătoare mulţimea
 acelor oameni, al căror sânge este inficată
 în urma păcatelor tinereţii şi deprinderii
 releşi-au sdruncinat nervii şi puterea spi-
 rituală. Acestei stări îngrozitoare numai
 atunci se poate pune capăt, dacă respec-
 tivii consultează un medic specialist,
 conştienţios, care ştie se dea asupra vieţii
 sexuale sfaturi bune şi ştie a ajuta
 la boale deja existente.

Pentru acest scop e renumitul insti-
 tut în toată ţara al Dr.-ului PALOCZ,
 medic de spital specialist (Budapest,
 IV, Muzeum-körut Nr. 13), care fără ne-
 glijarea ocupaţiunilor zilnice, pe lângă
 discreţia cea mai strictă, vindecă deja
 de ani de zile iute şi radical, cu me-
 todul său specific de vindecare, chiar
 şi cazurile neglijate, umflături sifilitice,
 boale de besică şi ţavă, nervi şi şira spi-
 nării, urmările onaniei şi ale sifilisului,
 poluţii, impotenţă, emoroide, s
 începuturile de alienaţie, boale
 piele, precum şoaofe bănele etc.
 sexuale femeşti Pentru femeii are salon
 separat. Dacă cineva nu voeste
 din oare care cauză a veni în persoană,
 atunci să scrie l institut şi se va da,
 sub toată discreţie răspuns amănunţit
 prin scrisoare (aiturând numai marca
 de răspuns) aşa (ori cine se poate cura
 sigur şi sigur. Secsorile după isprăvirea
 curei se ard, ori a cerere se retrimit
 fiecăruia.

Institutul seingrijeste şi de me-
 dicamente special. Ore de ordinaţiune
 zilnic dela 10—12a. m. şi 3—5 p. m.
 Dumineca până la 2 ore a. m.

Tratament şi u Ehrlich 606.

Adresa Dr. PALOCZ, medic spe-
 cialist, Budapest I' Muzeum körut 13.

Georg Barthelmie
 Mehanic.

Braşov, Strada Porţii 41. Colţul Stradiei Sf. Ioan.

Afacere specială cu maşini de scris, socotit, dictat,
 cusut. Aparate Electrice. Lampe de buzunar, Grammophone,
 Placă, Ace, Bande colorate, Hârtie şi toate aparatenţele U-
 tensillii etc.

Atelier mehanic fin. Telefon 380.
 Şcoală de scris cu maşina.

Esarândare de moară.

Biserica gr. or. română din
 Zerneşti dă în arânăa pe care se
 licitaţie publică moara sa recon-
 struită din nou, provăzută cu trei
 pietrii, două site, trier şi toate re-
 perinţele moderne ale acestei in-
 dustrii.

Licitaţia se va ţinea Duinecă, e
 11 Februarie st. n. 1912 la 11 oar-
 a. m. în cancelaria episcopiei pa-
 rohiale.

Condiţiile de licitaţie se pot
 vedea în fiecare zi în localul e-
 piscopiei.

Zerneşti, în 25 Ianuarie n.
 1912.

Ioan Dan, prot. pop. Pompiliu Dan,
 preş. com. parohial. 60,1—2. secretar.

Tipografia A. Mureşianu:

Branisce & Co
Braşov, Târgul Inului 30.

Acest stabiliment este aranjat din nou cu un bogat asortiment de material, cu
 cele mai frumoase şi mai moderne corpuri de litere, provăzută cu toate mijloacele
 tehnice tipariului, astfel încât ne-aflăm în plăcută poziţie de a putea satisface
 pe terenul artelor grafice, şi celor mai rafinate dorinţe. Fără concurenţă, la
 nivelul recerut de timpul prezent s'a avântat Tipografia noastră prin noua
 aranjare. Muncitori experţi, puteri de primul rang. De aceea ne este posibil a
 pregăti urgent şi cu acurateţe ori ce lucrare cât de extinse, opuri, Istorii, volume,
 monografii, şi tot felul de lucrări cât de complicate la noi se efectuează prompt,
 cu febrilă iuteală, gust şi frumuseţe artistică, Preţuri moderate.

Ne rugăm pentru spriginirea binevoitoare prin dese comande.
 Toate comenzile, scrisorile, mandatele şi banii, sunt a se adresa direct la
Adm. tip. A. Mureşianu: Branisce & Co, Braşov.

IMPRIMATE, CĂRȚI
 științifice, didactice și lite-
 rare. — STATUTE, — foi
 periodice, Prețuiri curente
 Protoale tabelarice, tot
 felul de Invitări la petre-
 ceri, logodnă, cununie, în
 colori și simple, lucrări
 artistice executate modern.
 Toate comenzile vor fi
 punctual, grabnic efectuite
 cu prețurile cele mai con-
 venabile.

Atelier de arte grafice
 stabiliment nou aranjat
 cu cele mai frumoase litere

Lucrări pentru
 bănci, Bilanțe, Libele de
 depuneri executate artis-
 tic în toate culorile după
 dorință. Compturi, adrese
 Circulare, Scrisori, Firme,
 DIPLOME, GALANTERII,
 Bilete de vizită, Logodnă
 Cununie, Necroloage. Tot
 soiul de tablele și anunțe
 prețuri foarte moderate
 Cele mai moderne tipări-
 turi comerciale.

Stabiliment de nou
 asortat și aranjat cu
 cele mai bogate garnituri